

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

Diplomski rad

**Građa namijenjena učenicima s teškoćama
u školskim knjižnicama Sisačko-moslavačke županije**

Lucija Vlahov

Mentorica:
izv. prof. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, 2018.

Sadržaj

Sažetak.....	2
1. Uvod.....	3
2. Školska knjižnica u zakonima i standardima	4
3. Učenici s teškoćama.....	7
3.1. Međunarodna legislativa.....	7
3.2. Nacionalna legislativa.....	8
3.3. Integracija i inkluzija	9
3.4. Građa lagana za čitanje	10
3.5. Učenici s teškoćama i školski knjižničari	17
4. Stanje na području Sisačko-moslavačke županije.....	18
4.1. Učenici s teškoćama na području Sisačko-moslavačke županije	18
5. Metodologija istraživanja	20
5.1. Cilj i hipoteze istraživanja	20
5.2. Ispitanici.....	20
5.3. Instrument i obrada podataka	20
6. Rezultati i rasprava	22
7. Zaključak	26
8. Literatura	27
9. Prilozi.....	29
9.1. Prilog 1. Anketni upitnik.....	29

Sažetak

Ostvarivanjem ciljeva inkluzivnog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske broj učenika s teškoćama značajno se povećao. Povećanjem broja učenika s teškoćama u školskim je knjižnicama ostvarena potreba za povećanjem broja građe namijenjene upravo tim učenicima. Na primjeru Sisačko-moslavačke županije vidljivo je kako knjižnice ne posjeduju velik broj jedinica navedene građe, a navedeni broj ne korelira pozitivno s brojem učenika s teškoćama koji pohađaju navedenu školu. Školski knjižničari moraju se više uključiti u inkluzivno obrazovanje učenika s teškoćama, posebno nabavom građe i edukacijom o njezinom kvalitetnom korištenju.

Ključne riječi: školska knjižnica, učenici s teškoćama, građa lagana za čitanje

Summary

Achieving the goals of inclusive education in primary and secondary schools in the Republic of Croatia, the number of students with disabilities increased significantly. By increasing the number of pupils with disabilities, there is a need to increase the number of units for these students in school libraries. The example of Sisak-Moslavina County shows that libraries do not have a large number of units of the mentioned material and that number does not correlate positively with the number of pupils with disabilities attending mentioned school. School librarians must be more involved in the inclusive education of pupils with disabilities, especially by procuring materials and educating them about its good use.

Key words: school library, pupils with disabilities, easy-to-read materials

1. Uvod

Knjižnice su kroz svoju dugogodišnju povijest oduvijek bile mjesto razmjene informacija, mjesto stjecanja znanja i vještina, mjesto susreta i kulturne razmjene. Školska knjižnica često je upravo takvo mjesto, centar mnogobrojnih zbivanja, središte stvaranja kulture škole. Školska knjižnica treba biti na usluzi svim svojim korisnicima, učenicima i zaposlenicima škole. Tijekom godina raste broj učenika s teškoćama integriranih u redovnu nastavu škole. Učenici s teškoćama u osnovnoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja integrirani su u razredne odjele ili pohađaju posebne razredne odjele ili odgojno-obrazovne skupine. Opređijeljenošću prema inkluzivnom obrazovanju učenici s teškoćama postaju sve brojnija skupina korisnika školske knjižnice koja ima svoje posebne potrebe. Učenici s teškoćama imaju priliku, kao i svi ostali učenici, svakodnevno koristiti školsku knjižnicu, posuđivati građu i koristiti sve usluge koje knjižnica nudi, ali prema njoj imaju i posebne zahtjeve.

Cilj je ovog diplomskog rada istražiti građu s kojom raspolažu školske knjižnice osnovnih škola Sisačko-moslavačke županije, a prilagođena je učenicima s teškoćama. Ima li takve građe uopće u školama, nalazi li se ona u školskoj knjižnici, koliko takve građe postoji, samo su neka od pitanja na koja će se dati odgovor u ovom diplomskom radu.

2. Školska knjižnica u zakonima i standardima

Sustav odgoja i obrazovanja zakonski je ponajviše definiran s nekoliko zakona koji prate vertikalnu obrazovanja, od vrtića, osnovne i srednje škole do visokoškolskog obrazovanja. Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju (Narodne novine broj 10/97, 107/07 i 94/13) uređuje se predškolski odgoj i obrazovanje te skrb o djeci predškolske dobi. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine broj 87/07, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17 i 68/18) uređuje sustav osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja, a Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine broj 123/03, 198/03 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17) uređuje sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Kako je interes ovog rada prije svega usmjeren prema učenicima s teškoćama u osnovnim školama i gradi koju posjeduju osnovnoškolske knjižnice, temeljni zakonski akt relevantan za navedeno područje je Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Zakon u članku 55. kroz tri paragrafa definira kako školska ustanova ima knjižnicu čija je djelatnost „sastavni dio obrazovnog procesa u kojem se stručno-knjižnična djelatnost obavlja u manjem opsegu ili uobičajeno i služi za ostvarivanje obrazovnog procesa“. U trećem paragrafu navedenog članka navodi se kako knjižnica mora udovoljavati uvjetima koji su propisani standardima. Članak 100. istog zakona tiče se djelatnika knjižnica, knjižničara koji uz pedagoga, psihologa, stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila, čini stručne suradnike u školskoj ustanovi. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u članku 142. navodi kako se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za sufinanciranje opremanja školskih knjižnica obveznom lektinom, a u članku 143. navodi se kako se opremanje školskih knjižnica obveznom lektinom može osigurati i kroz proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nekoliko je još odredbi značajno za rad školskih knjižnica. Krovni zakon za rad knjižnica općenito je Zakon o knjižnicama (Narodne novine broj 105/97, 05/98, 104/00 i 69/09). Standardizacija, nadzor, status zaposlenika, ovim Zakonom stavljen je u ruke ministarstva nadležnog za prosvjetu i osnivača škole u kojoj se knjižnica nalazi. Vezano za te odredbe ministar znanosti i obrazovanja na prijedlog Hrvatskog knjižničarskog vijeća donosi Standard za školske knjižnice kojim se određuju „minimalni uvjeti u pogledu knjižnične građe, knjižničnog osoblja, prostora i opreme za obavljanje djelatnosti školskih knjižnica u osnovnim školama, srednjim školama, umjetničkim školama i učeničkim domovima te se utvrđuju stručni

kriteriji i mjerila za promicanje kvalitete knjižnične djelatnosti.“ Standard definira školsku knjižnicu kao „informatičko, medijsko, komunikacijsko i kulturno središte škole.“

„Zadaci školske knjižnice su:

- promicanje i unapređivanje svih oblika odgojno-obrazovnog rada
- stvaranje intelektualnih, materijalnih i drugih uvjeta za učenje
- poticanje čitanja
- provođenje programa knjižnično-informatičke pismenosti
- prikupljanje, obrada, omogućavanje korištenja i pristupa svim izvorima informacija i znanja na tradicionalnim i novim medijima
- pomoć učenicima u učenju, poticanje istraživačkog i stvaralačkog duha te kritičkog mišljenja
- pomoć učenicima s posebnim potrebama: rad s učenicima s teškoćama u čitanju i pisanju, slijepima i slabovidnima, rad s darovitim učenicima te rad s učenicima pripadnicima nacionalnih manjina, u suradnji s pojedinim stručnim službama, ostalim stručnim suradnicima, učiteljima, nastavnicima i odgajateljima
- poticanje odgoja za demokraciju
- razvijanje svijesti o vrijednostima zavičajne i nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti
- stvaranje uvjeta za interdisciplinarni pristup nastavi
- sudjelovanje u školskim projektima
- poticanje duhovnog ozračja škole“

Za potrebe ovog rada posebno je, među navedenim zadacima školske knjižnice, bitan stavak broj sedam, koji upućuje školskog knjižničara na rad s učenicima s teškoćama u čitanju i pisanju. Članak 11. Standarda, govoreći o vrsti knjižne građe i njenom izboru, ističe kako izbor školske knjižnice osigurava građu koja zadovoljava korisničke potrebe u skladu s njihovim obrazovnim, informatičkim i osobnim razvojem., dok članak 14. jasnije u popisu sadržaja knjižničnog fonda školske knjižnice u stavku osam navodi „posebne zbirke građe koje knjižnica

stvara prema vlastitim potrebama (zavičajna zbirka, zbirka građe lagane za čitanje, zbirka građe za slijepe i slabovidne...).“

Standard za školske knjižnice u svojim preostalim člancima definira prava i obveze knjižničnog osoblja, prostor i opremu školske knjižnice, higijensko-tehničke uvjete u školskoj knjižnici, tehničku i računalnu opremu i dr. Osim ovim Standardom prostor školske knjižnice definira i Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja iz 2008. godine i njegove izmjene i dopune iz 2010. godine, ali ne donosi ništa vezano za knjižnu građu u kontekstu učenika s teškoćama.

3. Učenici s teškoćama

Učenici s teškoćama, njihova prava i nastojanja potpune integracije u cjelokupan život šire društvene zajednice cilj je mnogih zakonskih rješenja, strategija i konvencija. Različite države zapadnog svijeta izabrale su slične puteve njihovoj integraciji, a većina ih se temelji na zajedničkim strateškim dokumentima.

3.1. Međunarodna legislativa

Godine 1993. Ujedinjeni narodi usvojili su dokument pod nazivom Standardna pravila o izjednačivanju mogućnosti za osobe s invaliditetom koji u predgovoru konstatira povećanje broja osoba s invaliditetom na svjetskoj razini. Standard u pravilu 5. pod nazivom Pristupačnost, u dijelu u kojem se govori o dostupnosti informacija i komunikacija, navodi da „države trebaju razviti strategiju kojom će informacijske usluge i dokumentaciju učiniti pristupačnima različitim skupinama osoba sa invaliditetom. Braille, zvučne snimke na vrpci, krupan tisak i druge odgovarajuće tehnologije treba raditi da bi se osigurala dostupnost pisanih informacija i dokumentacije osobama s oštećenjem vida. Slično, prikladne tehnologije treba upotrijebiti da bi se osigurala dostupnost govornih informacija osobama oštećena sluha, kao i onima koji teže shvaćaju.“ U cijelom pravilu 6. pod nazivom Odgoj i obrazovanje naglašava se potreba država za priznavanjem načela jednakih mogućnosti u području odgoja i obrazovanja kroz cijelu obrazovnu vertikalu.

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda iz 2006. godine, koju je Hrvatski sabor usvojio Zakonom o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom 2007. godine, u članku 7. pod nazivom Djeca s teškoćama u razvoju kroz tri paragrafa ističe sljedeće:

„1. Države stranke osigurat će sve potrebne mjere kako bi zajamčile djeci s teškoćama u razvoju puno uživanje ljudskih prava i temeljnih sloboda ravnopravno s drugom djecom.

2. U svim aktivnostima koje se odnose na djecu s teškoćama u razvoju prvenstveni će značaj biti pridan najboljim interesima djeteta.

3. Države stranke osigurat će da djeca s teškoćama u razvoju imaju pravo slobodno izraziti svoje stavove o svim pitanjima koja ih se tiču, a njihovim će se stavovima dati odgovarajuće

značenje sukladno njihovoj dobi i zrelosti, ravnopravno s drugom djecom, a u ostvarivanju tog prava bit će im pružena pomoć u skladu s razinom teškoća u razvoju i uzrastom.“

3.2. Nacionalna legislativa

U Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine kao prva mjera u poglavlju 3. pod nazivom Odgoj i obrazovanje navodi se osigurati inkluzivno obrazovanje za učenike s teškoćama u razvoju, a kao peta mjera osigurati udžbenike prilagođene posebnim odgojno-obrazovnim potrebama učenika (u jeziku, pismu i mediju). Aktivnost pete mjere podrazumijeva „izraditi tiskane i elektroničke udžbenike, priručnike i radne bilježnice na Braillovom pismu i uvećanom crnom tisku za učenike i studente s oštećenjem vida (slijepe i slabovidne) te prilagođene udžbenike, priručnike i radne bilježnice za učenike s teškoćama u razvoju.“

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u članku 62. svrstava učenike s posebnim odgojno-obrazovnim skupinama u dvije skupine: daroviti učenici i učenici s teškoćama.

„Učenici s teškoćama su:

- učenici s teškoćama u razvoju,
- učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima,
- učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim i jezičnim čimbenicima“

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta 2015. godine donosi Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju, kojim se utvrđuju vrste teškoća u razvoju, oblici školovanja učenika s teškoćama i razvoju, programska potpora za navedene učenike, dodatni odgojno-obrazovni i rehabilitacijski programi i dr. „Odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama provodi se u redovitoj školi uz potpunu ili djelomičnu integraciju prema stupnju i vrsti teškoće, po redovitim, individualiziranim i posebnim nastavnim programima ili iznimno, ako je učenicima potrebna i dodatna zdravstvena i socijalna skrb, u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama. S istim se učenicima provodi individualizirani ili posebni nastavni program u redovitim osnovnim školama i odjelima uz sudjelovanje učitelja odgovarajuće stručne spreme za rad s tim

učenicima. S istim se učenicima provodi i produženi stručni postupak ili edukacijsko-rehabilitacijski postupak, a s njihovim roditeljima/skrbnicima savjetodavni rad.“

Djetetovo psihofizičko stanje u kontekstu spremnosti za školu utvrđuje povjerenstvo koje čine pedagog, liječnik školske medicine, psiholog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila i učitelj. Ukoliko je potrebno, moguće je pokrenuti opservaciju, s ciljem prepoznavanja potencijala, sposobnosti i ograničenja učenika s teškoćama. Prema Zriliću (2012) "Opservacijski program uključuje: praćenje djetetove uspješnosti u svladavanju programskih sadržaja, izbor specifičnih metoda i oblika rada s djetetom, praćenje njegovih psihičkih, fizičkih, emotivnih i socijalnih osobina, suradnju roditelja, odnosno staratelja i učitelja, vrijeme trajanja opservacije." Završetkom opservacije predlaže se model školovanja koji najbolje odgovara učeniku.

3.3. Integracija i inkluzija

Treba jasno razlikovati dva pojma koja ljudi često smatraju istoznačnicama, ali su zapravo u kontekstu kvalitete sudjelovanja učenika s teškoćama u školi potpuno različiti, inkluzija i integracija. Prema Brčić (2011: 41) "Obrazovna inkluzija nije isto što i obrazovna integracija. Integracija je 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća postala zakonska regulativa u zapadnim zemljama Europe i Svijeta". Inkluzija, kao proces potpunog uključivanja u ovom kontekstu učenika s teškoćama u osnovnom školstvu, podrazumijeva njihovo aktivno i ravnopravno sudjelovanje u cjelokupnosti školskog života. Kod inkluzije, navodi Brčić (2011: 42) "nije važno samo uključiti dijete, važnije je osigurati kadrovske, materijalne i tehničke uvjete da ono participira u sustavu u kojem se poštuju individualne različitosti i potrebe svih učenika. Danas je koncept inkluzivnog odgoja i obrazovanja u nekim zemljama temeljno načelo koje se prepoznaje kroz različite modele školovanja, a koje se vrjednuje i unaprjeđuje u smislu povećanja kvalitete cjelovitog sustava odgoja i obrazovanja."

Hrvatsko zakonodavstvo daje jasan okvir u kojem bi se inkluzija trebala uspješno ostvarivati. "Međutim, u obrazovanju još uvijek postoje velike nejednakosti u pristupačnosti obrazovanja i ishodima učenja nekih skupina djece, budući da postoje marginalizirane skupine koje doživljavaju izuzetno nisku razinu pristupačnosti obrazovanja i kvalitete učenja. Djeca s teškoćama još su uvijek suočena s mnogim izazovima u ostvarivanju svog prava na obrazovanje i ona u tom smislu predstavljaju jednu od najmarginaliziranijih i isključenih skupina." (Bouillet,

Kudek Mirošević, 2015.) Sve navedeno navodi nas do zaključka kako je integracija učenika s teškoćama u škole samo dio procesa prema inkluziji.

Europska agencija za razvoj obrazovanja za posebne potrebe i inkluzivno obrazovanje (European Agency for development in Special Needs Education) u svom izvješću iz 2005. godine naglašava važnost i korist inkluzivnog obrazovanja za učenike s teškoćama, ali prepoznaje i pozitivan učinak i na ostale učenike. Učenici koji se integriraju pozitivno utječu na rezultate rada i učenika s kojima se integriraju. Na taj način možemo reći da cjelokupni razred sudjeluje u pozitivnom procesu inkluzivnog obrazovanja.

3.4. Građa lagana za čitanje

Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova (International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA) izdao je 2010. godine drugo izdanje Smjernica za građu laganu za čitanje. Smjernice upućuju kako „postoje dvije definicije izraza lagano za čitanje koje se vrlo malo razlikuju. Jedna podrazumijeva takvu jezičnu prilagodbu teksta kojom je olakšano njegovo čitanje, a tekst postaje dostupniji od prosječnog teksta, no to ne olakšava njegovo razumijevanje. Druga definicija podrazumijeva prilagodbu koja istodobno olakšava čitanje i razumijevanje.“ U novijim definicijama građa lagana za čitanje je pojam za jezično i grafički prilagođenu građu koja je kao takva namijenjena osobama koje imaju poteškoća u čitanju i razumijevanju teksta. Čitanje bez razumijevanja ne podrazumijeva uistinu pročitani tekst. IFLA-ine Smjernice ističu kako u većini zemalja više od 25 posto populacije odraslih ne dostiže stupanj pismenosti koji se očekuje od devetogodišnjaka s formalnim obrazovanjem.

Ciljane skupine građe lagane za čitanje su osobe s teškoćama poput disleksije i ostalih teškoća s čitanjem, osobe s intelektualnim teškoćama, osobe s neuropsihijatrijskim poremećajima, „prelingvalno“ gluhe osobe, gluhoslijepe osobe, osobe s afazijom, osobe s demencijom te osobe s ograničenim vještinama čitanja uzrokovanim drugim čimbenicima poput novih useljenika i drugih neizravnih govornika jezika.

Hrvatsko knjižničarsko društvo, Komisija za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama, provodilo je tijekom 2016./2017. godine kampanju „I ja želim čitati“ – Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom. Uz Hrvatsko knjižničarsko društvo u kampanji su sudjelovali i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i Knjižnice grada Zagreba. Kampanja je imala za cilj senzibilizirati, informirati i educirati

javnost o teškoćama u čitanju. „Logopedi ističu da je za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom potrebna jezična i grafička prilagodba tekstova u svrhu poticanja čitanja s naglaskom na čitanju s razumijevanjem. Teškoće čitanja i disleksiju važno je dijagnosticirati do 8. ili 9. godine života kako bi se takvim osobama pružila primjerena pomoć prilikom učenja“ (Miščin, Gabriel, 2017.) Među specifičnim ciljevima kampanje bilo je i poticanje nakladnika na izdavanje građe lagane za čitanje.

Na nakladničkom tržištu Republike Hrvatske postoji više nakladnika koji izdaju građu namijenjenu učenicima s teškoćama. Neki od nakladnika su se i specijalizirali za izdavanje takve građe. Pretražujući internetske kataloge najvećih hrvatskih nakladnika možemo pronaći dosta takve građe. Problem u pretraživanju stvara nepostojanje zbirke građe namijenjene učenicima s teškoćama. Pretražujući pojam „knjige za učenike s teškoćama“ među ostalima se pojavljuje i izdavačka kuća Alka Script koja izdaje velik broj udžbenika za učenike s teškoćama. Ponosno ističu kako su izdali 41 udžbenik i 3 radne bilježnice od prvog do osmog razreda. Godine 2015. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u sklopu Mjeseca hrvatske knjige, predstavljena je tiskana knjiga prilagođena djeci s disleksijom „Priče iz davnine“ Ivane Brlić-Mažuranić. Izdavač knjige je Zaklada „Čujem, vjerujem, vidim“. Zaklada na svojim internetskim stranicama donosi cijeli popis obveznih lektirnih naslova objavljenih u njihovom izdanju, koji su jezično i grafički prilagođeni po principima građe lagane za čitanje. Na popisu se nalaze već spomenute Priče iz davnine Ivane Brlić-Mažuranić, Čudnovate zgode šegrta Hlapića iste autorice, Prosjak Luka Augusta Šenoe, Bajke Jacoba i Wilhelma Grimma i Bajke Hansa Christiana Andersena.

Knjižničarka Ines Bobinac u suradnji s Dejanom Kurtović i asistenticom u nastavi Sanjom Mareković napravila je i objavila popis lektire za učenike s poteškoćama u čitanju, točnije učenike osnovnih škola koji idu prema individualiziranom i prilagođenom programu. Sveukupno su pobrojana 82 lektirna djela i to za:

Prvi razred

1. Borovac, Ivanka. Životinjska abeceda: od antilope do žirafe. Zagreb: Mozaik knjiga, 2009.
2. Ćopić, Branko. Ježeva kućica. Zagreb: Mladost, 1982. (Pjesme: Slavni lovac, Lijino pismo, Kod lijine kuće)
3. Grimm, Wilhelm i Jakob. Crvenkapica. Zagreb: Mosta, 2002.

4. Grimm, Wilhelm i Jakob. Trnoružica. Zagreb: Naša djeca, 1969.
5. Horvat-Vukelja, Željka. Hrabrica: ili kako je Perica postao hrabar. Zagreb: Školska knjiga, 2009.
6. Horvat-Vukelja, Željka. Slikopriče: slikovnica za uvježbavanje čitanja. Zagreb: Školska knjiga, 2001. (Priče: Tri ljubavi gospođice četke, Jesen u našem gradu, Četiri dunje i Nova Crvenkapica)
8. Junaković, Svjetlan. Dome, slatki dome. Varaždin: Katarina Zrinski, 2012.
9. Leteći Fabijan / urednik Ivan Kušan. Zagreb: Školska knjiga, 1971.
10. Vitez, Grigor. A zašto ne bi. Zagreb: Alfa, 1997. (ili Kako živi Antuntun)

Drugi razred

1. Andersen, Hans Christian. Carevo novo ruho. Zagreb: Naprijed, 1991.
2. Andersen, Hans Christian. Djevojčica sa šibicama. Zagreb: Naprijed, 1991.
3. Horvatić, Dubravko. Stanari u slonu. Zagreb: Mladost, 1990. (Priča: Stanari u slonu)
4. Iveljić, Nada. Božićna bajka. Zagreb: Tipex, 1992.
5. Muck, Desa. Anica i velika tajna. Zagreb: Mozaik knjiga, 2004.
6. Muck, Desa. Anica i velike brige. Zagreb: Mozaik knjiga, 2003.
7. Peroci, Ela. Djeco, laku noć. Zagreb: Mladost, 1973. (Priča: Maca papučarica)
8. Videk, Nevenka. Pismo iz Zelengrada. Varaždin: Katarina Zrinski, 2011.
9. Zidar-Bogadi, Nada. Sretan cvrčak. Zagreb: Profil, 1996. (Priče: Sretan cvrčak, Lav i pustinjski miš)
10. Zvrko, Ratko. Grga Čvarak. Zagreb: Kašmir promet, 2001.
11. Perrault, Charles. Mačak u čizmama. Zagreb: Naša djeca, 1969.
12. Bednjanec, Ivica. Durica: male ljubavi. Zagreb: Školska knjiga, 2003. (Stripovi: Zubar, Jesen, Majčin dan)

Treći razred

1. Brlić-Mažuranić, Ivana. Čudnovate zgode šegrta Hlapića. Zagreb: Školska knjiga, 2002. (Poglavlja: Šegrt Hlapić, Čizmice, Bijeg)
2. Ezop. Izabrane basne. Zagreb: Profil, 1996. (Basne: Lisica i roda, Paunovo perje, Lisica i gavran)
3. Horvatić, Dubravko. Grički top i druge legende iz naših krajeva. Zagreb: K. Krešimir, 1999. (Legende: Palača za pjevača i Kako su se kupale kneginje)
4. Ilustrirane hrvatske bajke. Zagreb: ABC naklada, 1997. (Bajke: Busen ružmarina i Kraljeva kći)
5. Iveljić, Nada. Čuvarice novih krovova. Zagreb: Divič, 2001. (Priča: Upoznajte vile tavankinje)
6. Iveljić, Nada. Šestinski kišobran. Varaždin: Katarina Zrinski, 1996. (Priča: Šestinski kišobran)
7. Kolar, Slavko. Jurnjava na motoru; Breza. Varaždin: Katarina Zrinski, 2013. (Priča: Jurnjava na motoru)
8. Lofting, Hugh. Pripovijest o doktoru Dolittleu. Zagreb: Naklada Fran, 2002. (Poglavlja: Grad Puddleby, Kako životinje govore i Opet brige zbog novca)
9. Lovrak, Mato. Vlak u snijegu. Zagreb: Mozaik knjiga, 2011. (Poglavlja: Najveća kuća i Troje mladih s Jabukovca)
10. Nazor, Vladimir. Bijeli jelen. Zagreb: Alfa, 2002.
11. Paljetak, Luko. Miševi i mačke naglavačke i druge pjesme. Zagreb: Zagrebačka stvarnost, 2004. (Pjesme: Mačka koja je mnogo jela, Mačka Ica i Mačka i glasovir)
12. Polak, Sanja. Dnevnik Pauline P. Zagreb: Mozaik knjiga, 2015. (Poglavlja: Bez muke nema nauke, Na početku sve novo, Mama je najbolja izvanškolska aktivnost)
13. Škrinjarić, Sunčana. Kaktus bajke. Zagreb: Školska knjiga, 2000. (Bajke: Prva kaktus bajka, Druga kaktus bajka, Treća kaktus bajka)

Četvrti razred

1. Balog, Zvonimir. Ja magarac. Zagreb: Znanje, 1994. (Čaj, Zrake Sunca, Kliješta)
2. Balog, Zvonimir. Nevidljiva Iva. Zagreb: Mladost, 1978. (Pjesme: Dok sam učitelj bio, Radni dan jednoga mačka, Što je uhvatio ribolovac i što je sve uhvatilo njega)
3. Balog, Zvonimir. Zmajevi i vukodlaci. Zagreb: Školska knjiga, 2003. (Legende: Sedmoglavi zmaj, Sedmoglavi zmajevi u Zagrebu, Muke što ih ima sedmoglava zmajica sa svojom bebom, Nestašni zmaj Buško, Kad se sedmoglavi zmaj ženi)
4. Brlić-Mažuranić, Ivana. Šuma Striborova. Zagreb: Školska knjiga, 2002.
5. Gluščević, Maja. Klopka za medvjedića. Zagreb: Školska knjiga, 2009. (Ptiče: Medvjedica, Medvjedić, U stupici)
6. Kästner, Erich. Emil i detektivi. Varaždin: Katarina Zrinski, 2011. (Poglavljja: Emil pomaže pri pranju glava, Narednik Jeschke šuti, Putovanje u Berlin može početi)
7. Marušić, Matko. Snijeg u Splitu. Zagreb: Školska knjiga, 1994. (Poglavljja: Priča o golubu Kruni i oluji i Priča o maloj Ančici)
8. Šesto Stipančić, Silvija. Bum Tomica 1. Zagreb: Semafora, 2006. (1.-10. priče)

Peti razred

1. Basne. Zagreb: Školska knjiga, 2002. (Basne: Kornjača i zec, Lav i miš, Lisica i roda, Paunovi i vrana, Gavran i lisica)
2. Bilopavlović, Tito. Paunaš. Zagreb: Alfa, 2012. (Poglavljja: Vagabundi, Kradljivac, Paunaš, Vilina kosa i benzinsko bure, Lov na srebrnog srndaća, Jahačeva slava)
3. Gavran, Miro. Sretni dani. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006. (Poglavljja: Tajna, Prva petarda, Nedjelja za pamćenje)
4. Krilić, Zlatko. Veliki zavodnik na prvom sudaru. Zagreb: Alfa, 2009. (Poglavljja: The end, Operacija „Crvena ruža“, Akcija „Maskenbal“, Prvi sudar, Ima nešto još veselije, Telepatija, Sitnice mnogo znače)
5. Kušan, Ivan. Koko i duhovi. Zagreb: Znanje, 2011. (Poglavljja: Sedam kapi krvi, Jedna jama, Paprike i paprene novosti, Rame uz rame)

6. Lagerlöf, Selma. Legende o Kristu. Varaždin: Katarina Zrinski, 2008. (Legende: Sveta noć, Zdenac mudraca, Bijeg u Egipat)
7. Molnar, Ferenc. Dječaci Pavlove ulice. Varaždin: Katarina Zrinski, 2010. (prvo i drugo poglavlje)
8. Pilić, Sanja. Mrvice iz dnevnog boravka. Zagreb: Alfa, 2009. (1.-6. poglavlja)
9. Sergejevič Puškin, Aleksandar. Bajka o ribaru i ribici. Zagreb: Školska knjiga, 2004.
10. Vitez, Grigor. Kad bi drveće hodalo. Zagreb: Mladost, 1973. (Pjesme: A zašto ne bi..., Nema za mačke škole, Dječak pušta lađu)

Šesti razred

1. Brlić-Mažuranić, Ivana. Priče iz davnine. Zagreb: Školska knjiga, 2002. (Priče: Sunce Djever i Neva Nevičica, Bratac Jaglenac i sestra Rutvica, Kako je Potjeh tražio istinu, Ribar Palunko i njegova žena)
2. Cvenić, Josip. Čvrsto drži joy-stick. Zagreb: Naklada Haid, 2007.
3. Dragojević, Danijel. Bajka o vratima. Zagreb: MBA, 2002.
4. Hercigonja, Želimir. Tajni leksikon. Zagreb: Alfa, 2010.
5. Kanižaj, Pajo. Tričave izabrane pjesme. Zagreb: Školska knjiga, 2007. (Ljubavna pjesma, Tinejdžer song, Pjesmoslikopis na zidu, Najšareniji leptir, Strašna mačka)
6. Rundek, Melita. Psima ulaz zabranjen: vesela ljubavna pripovijest o psima, knjigama i ostalome. Zagreb: Školska knjiga, 2000. (Poglavljja: Strogo je zabranjeno!, Što kažu zvijezde, Želje uzbuđeno lete, Koga treba uhititi, Život je uzbudljiv)
7. Storić, Šime. Poljubiti ću je uskoro, možda. Zagreb: Alfa, 2002. (1.-10. poglavlja)
8. Šarić, Vlatko. Miško. Zagreb: Znanje, 2007. (Miško, Garo, Vladari noći, Šuško)
9. Tomaš, Stjepan. Moj tata spava s anđelima (mali ratni dnevnik). Zagreb: Mozaik knjiga, 2007. (Moj tata spava s anđelima, str. 15-72.)
10. Wilde, Oscar. Sretni kraljević i druge bajke. Zagreb: Zagrebačka stvarnost, 2001. (Sretni kraljević)

Sedmi razred

1. Cesarić, Dobriša. Tišina i druge pjesme. Zagreb: Školska knjiga, 2001. (Pjesme: Vočka poslije kiše, Balada iz predgrađa, Naranča, Dorica)
2. Hitrec, Hrvoje. Smogovci. Zagreb: Zagrebačka stvarnost, 2004.
3. Jan, Bernard. Potraži me ispod duge. Zagreb: Genesis, 2004.
4. Jelačić Bužimski, Dubravko. Balkanska mafija. Zagreb: Targa, 1995.
5. Nazor, Vladimir. Pripovijetke. Zagreb: Mladost, 1973. (Pripovijetka: Voda)
6. Novak, Vjenceslav. Pripovijetke. Naklada Fran, 2003. (Iz velegradskog podzemlja)
7. Pongračić, Zoran. Gumi-gumi: ili djevojčica koja je preskočila nebesa. Zagreb: Znanje, 2005.
8. Primorac, Branka. Maturalac. Zagreb: Alfa, 2006.
9. Šimunović, Dinko. Duga; Alkar; Muljika. Zagreb: Školska knjiga, 2012. (Duga)
10. Townsend, Sue. Tajni dnevnik Adriana Molea: 13 3/4 god. Zagreb: Znanje, 1994.

Osmi razred

1. Exupery, Antoine de Saint. Mali princ. Zagreb: Školska knjiga, 2004.
2. Hemingway, Ernest. Starac i more. Zagreb: ABC naklada, 2003.
3. Kolar, Slavko. Breza i druge pripovijetke. Zagreb: Školska knjiga, 2003. (Breza)
4. Pilić, Sanja. O mamama sve najbolje. Zagreb: Mladost, 1992.
5. Pilić, Sanja. Sasvim sam popubertetio. Zagreb: Mozaik knjiga, 2011.
6. Sudeta, Đuro. Mor. Zagreb: Školska knjiga, 2005.
7. Šenoa, August. Prosjak Luka. Zagreb: Školska knjiga, 1999.
8. Šesto, Silvija. Tko je ubio Pašteticu. Zagreb: Naklada Semafora, 2015.
9. Šimunović, Dinko. Duga; Alkar; Muljika. Zagreb: Školska knjiga, 2005. (Alkar)
10. Tadijanović, Dragutin. Srebrne svirale. Zagreb: Školska knjiga, 2004. (Pjesme: Samoća, Pjesma o dunji i ptici, Povratak u svoj dom, Tri stabla)

Sigurno to nije sva građa namijenjena za učenike s teškoćama, ali u pregledavanju internetskih stranica nije pronađena sustavna analiza građe namijenjene učenicima s teškoćama, ali je utvrđeno da građa postoji. Veliki izdavači sporadično navode takva izdanja i nemaju u online katalozima posebno označenu takvu vrstu građe, što bi svakako olakšalo njeno pretraživanje.

3.5. Učenici s teškoćama i školski knjižničari

Školski knjižničari mogu značajno pomoći prilikom rada s učenicima s teškoćama u suradnji s ostalim stručnim suradnicima škole. Autorica Galzina (2010.) primjećuje kako se knjižničari u svom radu boje i ne znaju kako pristupiti učenicima s teškoćama te upućuje kako bi naglasak u radu „trebao biti na motivaciji učenika, gdje se nastoji pobuditi želja za aktivnim slušanjem, sudjelovanjem, stvaranjem, jednom riječju učenjem. Pri tom školski knjižničar koristi razne oblike rada koji mogu biti scensko-lutkarske improvizacije, igra traženja pojmova u rječnicima, atlasima, korištenje e-enciklopedije i pronalaženja pojmova neophodnih za razumijevanje onoga što slijedi i općenito životnih situacija.“ Školska knjižnica kao središte informacijsko-komunikacijske pismenosti škole mora jednako biti dostupna i na raspolaganju svim svojim učenicima, kako onima koji imaju uobičajene potrebe tako i onima koji zahtijevaju specifična znanja i vještine, kao što su daroviti učenici i učenici s teškoćama. U suradnji sa školskim pedagogom, defektologom, edukacijsko-rehabilitacijskim stručnjakom školski knjižničari bi se trebali odvažiti i pomoći učenicima s teškoćama u dostizanju svog maksimalnog potencijala, posebno u čitalačkoj pismenosti, jednoj od najvažnijih vještina 21. stoljeća.

4. Stanje na području Sisačko-moslavačke županije

Sisačko-moslavačka županija administrativno obuhvaća sedam gradova i dvanaest općina. Površinom je jedna od većih u Republici Hrvatskoj s malo manje od 4,5 tisuća km². Prema zadnjem popisu stanovništva ima oko 170.000 stanovnika.

Na području Sisačko-moslavačke županije djeluje 35 osnovnih škola, od kojih je za njih 21 osnivač Sisačko-moslavačka županija, 9 Grad Sisak, a za 5 škola Grad Kutina. Uz 35 matičnih osnovnih škola djeluje i 55 područnih škola. Većina područnih škola ima nastavu samo do četvrtog razreda, osim Osnovne škole Dragutina Tadijanovića – Područna škola Mošćenica, Osnovne škole Budaševo-Topolovac-Gušće – Područna škola Gušće i Područna škola Topolovac, koje imaju nastavu do osmog razreda. Sve osnovne škole pohađa malo manje od 12.000 učenika. Konkretno, prema podacima Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu i šport Sisačko-moslavačke županije, u školskoj godini 2017./2018. u osnovne škole na području Sisačko-moslavačke županije upisano je 11.513 učenika.

4.1. Učenici s teškoćama na području Sisačko-moslavačke županije

Prema dostupnim podacima Ureda državne uprave Sisačko-moslavačke županije u školskoj godini 2017./2018. 648 učenika s teškoćama u nastavi pohađalo je osnovnu školu integrirani u redovne razredne odjele. Navedeni broj učenika čini 5,62% od ukupnog broja učenika.

Šest osnovnih škola na području Sisačko-moslavačke županije upisuju učenici s teškoćama koji se školuju u posebnim razrednim odjelima ili odgojno-obrazovnim skupinama. Osnovnu školu Zvonimir Frank Kutina pohađa 21 učenik po tom modelu, Osnovnu školu Ivan Kukuljević Sisak 3 učenika, Osnovnu školu 22. lipnja Sisak 82 učenika, Osnovnu školu Glina 4 učenika, Osnovnu školu Novska 11 učenika i Osnovnu školu Dragutina Tadijanovića Petrinja 11 učenika.

U školovanju učenika s teškoćama u nastavi sudjeluju pomoćnici u nastavi i stručni komunikacijski posrednici koje osnivači zapošljavaju kroz sredstva Europskog socijalnog fonda. Navedeni natječaj Ministarstvo znanosti raspisuje od školske godine 2014./2015. Grad Sisak, Grad Kutina i Sisačko-moslavačka županija, kao osnivači na prostoru koji je predmet

interesa ovog rada, svake godine ostvaruju potporu Ministarstva i kroz projekt zapošljavaju za učenike s teškoćama prijeko potrebnu pomoć.

5. Metodologija istraživanja

5.1. Cilj i hipoteze istraživanja

Cilj je ovog rada istražiti broj građe s kojom raspolažu školske knjižnice na području Sisačko-moslavačke županije, a namijenjena je učenicima s teškoćama u osnovnim školama. Broj učenika s teškoćama integriranih u razredne odjele nije jednoliko raspoređen u svim školama, a samo su neke škole upisno područje za učenike s teškoćama koji idu u posebne razredne odjele i odgojno-obrazovne skupine. Broj učenika s teškoćama u kontekstu količine građe s kojom školske knjižnice raspolažu izuzetno je bitan jer je za očekivati da škole s više učenika s teškoćama imaju više građe namijenjene upravo toj skupini učenika.

Sukladno cilju istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

1. Školske knjižnice osnovnih škola gotovo da uopće ne posjeduju građu namijenjenu učenicima s teškoćama
2. Broj građe u školskim knjižnicama namijenjene učenicima s teškoćama u omjeru na ukupnu građu ne korespondira s omjerom broja učenika s teškoćama u odnosu na ukupan broj učenika škole
3. Građa namijenjena učenicima s teškoćama nalazi se u prostorima i izvan školskih knjižnica.

5.2. Ispitanici

Istraživanje je provedeno u rujnu 2018. godine. U istraživanju su sudjelovali knjižničari osnovnih škola na području Sisačko-moslavačke županije. U Županiji postoji 35 osnovnih škola, a u svakoj je zaposlen jedan školski knjižničar. Od 35 knjižničara anketni je upitnik ispunilo njih 32, što čini zadovoljavajućih 91%.

5.3. Instrument i obrada podataka

Za prikupljanje podataka korišten je anketni upitnik konstruiran za ovo istraživanje. Anketni su upitnik knjižničari primili na svoju elektroničku adresu. Za bazu elektroničkih adresa korišten je popis kojima raspolaže voditeljica Županijskog stručnog vijeća knjižničara

osnovnih škola Sisačko-moslavačke županije. Upitnik se sastojao od uvoda u kojem je objašnjena svrha i cilj istraživanja te deset pitanja od kojih je njih sedam omogućavalo slobodan unos podataka i tri pitanja s mogućnošću izbora potvrdnog ili negativnog odgovora. Cjeloviti anketni upitnik nalazi se u prilogu diplomskog rada (Prilog 1. Anketni upitnik). Za ispunjavanje upitnika bilo je potrebno svega nekoliko minuta vremena. Anketa je bila dostupna sedam dana, od 18. rujna 2018. godine do 24. rujna 2018. godine u 10.00 sati.

Knjižničarima je bila ponuđena i elektronička adresa autorice za eventualne upite i nejasnoće, ali istih nije bilo.

Rezultati upitnika preneseni su u program Microsoft Excel gdje su rezultati analizirani deskriptivnom statistikom.

6. Rezultati i rasprava

Anketni upitnik, kreiran za potrebe ovog diplomskog rada, poslan je na elektroničke adrese 35 osnovnih škola, koliko ih djeluje na području Sisačko-moslavačke županije. Na upitnik su, u zadanom roku, odgovorile 32 osnovne škole (91%). Broj odgovorenih anketnih upitnika i više je nego zadovoljavajući za daljnju obradu i analizu.

Navedene škole pohađa malo manje od 10.000 učenika, točnije u školskoj godini 2018./2019. 9.988 učenika. Najmanju školu pohađaju 63 učenika, a najveću 732 učenika. Škole koje su se odazvale anketi pohađa 667 učenika s teškoćama, a o njihovom pravilnom rastu i razvoju, odgoju i obrazovanju, brine se točno 70 stručnih suradnika, pedagoga, psihologa i edukacijsko-rehabilitacijskih stručnjaka. U dvije škole rade stručni suradnici na samo pola radnog vremena, dok u jednoj školi radi 13 zaposlenih stručnih suradnika. Navedeni podatci prikazani su u Tablici 1.

Broj učenika u školskoj godini 2018./2019.	Broj učenika s teškoćama u školskoj godini 2018./2019.	Broj zaposlenih stručnih suradnika
316	30	1
384	27	3
405	39	13
220	16	1
91	6	1
399	36	2
112	7	0,5
190	9	1
730	23	9
102	7	1
111	3	1
519	65	2
373	36	1
184	11	2
593	69	2
514	22	2
130	3	1
95	3	1
395	28	2
157	14	2
419	40	1
328	16	1

Broj učenika u školskoj godini 2018./2019.	Broj učenika s teškoćama u školskoj godini 2018./2019.	Broj zaposlenih stručnih suradnika
209	20	1
252	14	2
491	21	2
732	39	3
74	9	3
63	9	2
316	20	3
485	9	1
161	6	0,5
438	10	2

Tablica 1. Broj učenika, broj učenika s teškoćama i broj stručnih suradnika

Škole koje su sudjelovale u anketi posjeduju ukupno 276.653 jedinica građe, od čega je 88.299 jedinica lektirne građe. Škole raspolažu s ukupno 336 jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama. Navedeni broj jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama predstavlja samo 0,12% ukupnih jedinica građe. Kada se promatra broj jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama u odnosu na lektirnu građu broj čini samo 0,38% jedinica lektirne građe. Broj učenika kojima je ova građa namijenjena, učenici s teškoćama, čini 6,68% ukupnog broja učenika.

Broj jedinica građe	Broj jedinica lektirne građe	Broj građe namijenjene učenicima s teškoćama
3200	2400	20
8021	3960	5
6703	4100	120
3333	1055	0
10600	3117	0
3659	3026	0
3147	2268	16
5000	4000	0
124000	6340	25
2316	956	0
1932	1422	0
3265	2590	10
10014	4370	0
4312	2453	0

Broj jedinica građe	Broj jedinica lektirne građe	Broj građe namijenjene učenicima s teškoćama
6539	5374	12
6016	2560	0
2589	1005	0
1944	825	0
8134	5864	0
2949	2140	0
8383	2891	18
4988	3588	21
4700	2000	2
5441	1480	0
5571	5316	10
9025	2631	35
1907	1364	17
2511	1947	12
6064	1911	4
5350	1784	0
2477	1971	9
2563	1591	0

Tablica 2. Broj jedinica građe, broj jedinica lektirne građe i broj građe namijenjene učenicima s teškoćama

Broj jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama ne korespondira s brojem učenika s teškoćama. Primjerice, škola koja ima najviše učenika s teškoćama, njih 69 ima samo 12 jedinica građe, a škola koja ima najviše jedinica građe 120 komada ima 39 učenika s teškoćama. Ukupno u školama ima 336 jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama, od čega jedna škola posjeduje 120 jedinica ili 36%. Šesnaest škola, što čini 50% anketiranih škola, nema niti jednu jedinicu građe namijenjenu učenicima s teškoćama. U tih 16 škola ide ukupno 227 učenika s teškoćama.

Broj učenika s teškoćama čini 6,68% od ukupnog broja učenika koji pohađaju škole koje su odgovorile na anketni upitnik, a broj jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama čini samo 0,12% ukupnog broja jedinica građe. Navedeni omjer nikako nije zadovoljavajući jer je broj jedinica građe 55 puta manji od broja učenika kojima je namijenjena. Sigurno nije svim učenicima s teškoćama potrebna prilagođena građa te bi detaljnijim istraživanjima trebalo utvrditi koji učenici s teškoćama trebaju koju vrstu građe i raspolažu li školske knjižnice baš s tom građom.

Škola koja ima najviše zaposlenih stručnih suradnika, njih trinaest, ima najviše građe namijenjene učenicima s teškoćama (120 jedinica). Bez obzira na taj podatak broj zaposlenih stručnih suradnika ne može se dovesti u korelaciju s brojem jedinica građe. Primjerice, škola s tri stručna suradnika ima samo četiri jedinice građe, dok škola čiji stručni suradnik radi na pola radnog vremena ima šesnaest jedinica građe namijenjene učenicima s teškoćama.

Od 32 škole koje su odgovorile na anketni upitnik u 9 škola (28%) građa namijenjena učenicima s teškoćama nalazi se i izvan školske knjižnice. Najčešće je ta građa u uredima stručnih suradnika (78%). Daljnja analiza trebala bi pokazati radi li se o građi koja je katalogizirana ili građi koja uopće nije uvedena u inventar škole i katalog školske knjižnice.

Samo dvije škole (6,25%) raspolažu s audio knjigama, koje su prvenstveno namijenjene slijepim učenicima.

Pet školskih knjižničara (15,63%) nije se susrelo s pojmom građa lagana za čitanje. U navedene škole ide 66 učenika s teškoćama. Od pet škola knjižničari u njih četiri izjavili su kako nemaju ni jednu jedinicu građe namijenjenu učenicima s teškoćama, a u jednoj postoji 21 jedinica građe namijenjena učenicima s teškoćama.

7. Zaključak

Analiza građe namijenjene učenicima s teškoćama u osnovnim školama Sisačko-moslavačke županije potvrdila je hipoteze postavljene u ovom diplomskom radu. Školske knjižnice zaista gotovo da ne posjeduju građu namijenjenu učenicima s teškoćama. Broj takve građe začuđujuće je mali, posebno kad se uzme u kontekst opredijeljenost obveznog obrazovanja prema inkluziji učenika s teškoćama. Broj takvih učenika svakim je danom sve veći, a broj građe nije ni izbliza dovoljan za njihove potrebe. Svakako bi u daljnjim istraživanjima trebalo detaljnije analizirati broj učenika prema vrstama teškoća u odnosu na vrstu građe koja im je ponuđena kroz školske knjižnice, a kao korak u što potpunijem prepoznavanju stvarnih potreba i ponuda knjižnične zajednice trebalo bi analizirati i građu namijenjenu učenicima s teškoćama koja se nudi u narodnim knjižnicama. Zabrinjavajuća je činjenica da u školi postoji knjižnična građa koja se ne nalazi u knjižnici. Ovo istraživanje nije išlo u dubinu je li ta građa uopće katalogizirana ili je dio privatnih zbirki s kojima najčešće raspolažu stručni suradnici. Bez obzira postoji li u knjižničnom katalogu, možda je iz perspektive učenika kojima je ona potrebna bolje da postoji bilo gdje nego da uopće ne postoji. Uz sva stručna usavršavanja začuđuje činjenica da postoje školski knjižničari koji nisu čuli za pojam građe lagane za čitanje te je sukladno tome izuzetno teško očekivati da će ju i nabaviti za svoje školske knjižnice.

Stanje s građom namijenjenom učenicima s teškoćama u školskim knjižnicama Sisačko-moslavačke županije nije nikako zadovoljavajuće i potrebno je puno suradnje između onih koji rade s navedenim učenicima, školskih knjižničara i vodstva škole u nabavi navedene građe, posebno u kontekstu pravilnog odabira sukladno realnim potrebama učenika.

8. Literatura

- Bobinac, I. (2016) Popis izdvojene lektire za učenike s poteškoćama u čitanju, odnosno za učenike osnovne škole koji idu prema prilagođenom programu. Preuzeto 2. srpnja 2018. s http://www.os-cetvrta-bj.skole.hr/upload/os-cetvrta-bj/images/static3/1115/attachment/Preporuceni_popis_lektire_za_ucenike_s_poteskocama_u_citanju.pdf
- Bouillet, D., Kudek Mirošević, J. (2015) Učenici s teškoćama i izazovi obrazovne prakse. *Croatian Journal of Education : Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 17 (2): 11-26.
- Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (2008.) Narodne novine broj 63/08. Preuzeto 5. srpnja 2018. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2129.html
- Galzina, I. (2010) *Uključivanje školskog knjižničara u učenje djece s posebnim potrebama* (Diplomski rad). Preuzeto 2. srpnja 2018. s http://uzda.unizd.hr/65/1/Galzina_Ivana_zavr%C5%A1ni_rad.pdf
- Karamatić Brčić, M. (2011) Svrha i cilj inkluzivnog obrazovanja. *Acta Iadertina*, 8(2011): 39-47.
- Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (2006). Ujedinjeni narodi. Preuzeto 6. srpnja 2018. s http://www.krila.hr/UserDocsImages/Konvencija_UN.pdf
- Miščin, Ž., Gabrijel, D., M. (2017) Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 60, 1(2017): 289-310.
- Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom (2017). Narodne novine broj 42/17. Preuzeto 2. srpnja 2018. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_04_42_967.html
- Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (2015). Narodne novine broj 24/15. Preuzeto 2. srpnja 2018. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_24_510.html
- Smjernice za građu laganu za čitanje (2010). International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA. Preuzeto 1. srpnja 2018. s <https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/978>
- Standard za školske knjižnice (2013). Hrvatsko knjižničarsko društvo. Preuzeto 3. srpnja 2018.

s

https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi_Standard_za_skolske_knjiznice_2013_za_javnu_raspravu.pdf

Standardna pravila o izjednačivanju mogućnosti za osobe s invaliditetom (1993). Ujedinjeni narodi. Preuzeto 3. srpnja 2018. s

<https://mdomsp.gov.hr/userdocsimages/arhiva/files/73220/Standardna%20pravila.pdf>

Zakon o knjižnicama (2009). Narodne novine broj 105/97, 05/98, 104/00 i 69/09. Preuzeto 1. srpnja 2018. s <https://www.zakon.hr/z/745/Zakon-o-knji%C5%BEnicama>

Zakon o knjižnicama (2009). Narodne novine, 105/97, 05/98, 104/00 i 69/09. Preuzeto 1. srpnja 2018. s <https://www.zakon.hr/z/745/Zakon-o-knji%C5%BEnicama>

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2018). Narodne novine, 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 05/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17 i 68/18. Preuzeto 1. srpnja 2018. s <https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli>

Zakon o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (2007). Narodne novine broj 6/07. Preuzeto 6. srpnja 2018. s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/full/2007_06_6_80.html

Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (2017). Narodne novine broj 123/03, 198/03 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 i 131/17. Preuzeto 1. srpnja 2018. s <https://www.zakon.hr/z/320/Zakon-o-znanstvenoj-djelatnosti-i-visokom-obrazovanju>

Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju (2013). Narodne novine broj 10/97, 107/07 i 94/13. Preuzeto 1. srpnja 2018. s <https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>

Zrilić, S. (2012) Uloga pedagoga u integriranom odgoju i obrazovanju. *Magistra Iadertina*, 7 (2012): 89-100.

9. Prilozi

9.1. Prilog 1. Anketni upitnik

Građa namijenjena učenicima s teškoćama u školskim knjižnicama

Sisačko-moslavačke županije

Poštovane kolegice i kolege,

za potrebe diplomskog rada Građa namijenjena učenicima s teškoćama u školskim knjižnicama Sisačko-moslavačke županije provodim istraživanje za koje molim da odvojite svega nekoliko minuta vašeg vremena.

Molim vas da prilikom popunjavanja anketnog upitnika budete što iskreniji i objektivniji kako bi i sami rezultati istraživanja bili vjerodostojniji.

Anketa će biti dostupna do ponedjeljka, 24. rujna 2018. godine do 10.00 sati.

U diplomskom radu neće se spominjati pojedinačni rezultati već će se svi podatci statistički obraditi i prikazati grupno.

Ukoliko budete imali pitanja vezano uz popunjavanje anketnog upitnika, možete se javiti na kontakt: lucija.vlahov@gmail.com (Lucija Vlahov).

Unaprijed se zahvaljujem na vašem vremenu i pomoći,

Lucija Vlahov

1. Broj učenika koji pohađa Vašu školu u školskoj godini 2018./2019.:
2. Broj učenika s teškoćama koji pohađa Vašu školu u školskoj godini 2018./2019.:
3. Broj zaposlenih stručnih suradnika (pedagoga, psihologa, edukacijsko-rehabilitacijskih stručnjaka) u Vašoj školi:
4. Broj građe s kojom raspolazete u Vašoj knjižnici:
5. Broj lektirne građe s kojom raspolazete u Vašoj knjižnici:
6. Broj građe namijenjene učenicima s teškoćama s kojom raspolazete u Vašoj knjižnici:

7. Imate li saznanja postoji li građa namijenjena učenicima s teškoćama u Vašoj školi, a nije dio školske knjižnice?

a. Da

b. Ne

8. Ukoliko je ima, gdje se takva građa nalazi?

9. Raspolaže li Vaša knjižnica s audio knjigama?

a. Da

b. Ne

10. Jeste li se u svom radu susreli s pojmom „građa lagana za čitanje“?

a. Da

b. Ne